

LEGIO

ADVOKATFIRMA AB

Svea Hovrätt
Box 2290
103 17 STOCKHOLM

Mål nr T 2249 – 10 Allgén och Härm ./ Statens genom Justitiekanslern

Till utvecklande av talan och skälen för prövningstillstånd inkommer klagandena härmed med följande grunder.

SKÄL FÖR PRÖVNINGSTILLSTÅND

De skäl som föreligger för prövningstillstånd har i denna inlägga indelats i sex punkter, vilka är som följer.

1. Tingsrätten har prövat rättsfakta som inte legat inom processens ram.
2. Tingsrätten har tillämpat ett felaktigt (för högt) beviskrav och det är dessutom mycket svårt att utröna hur tingsrätten resonerat kring just bevisvärderingen trots att denna fråga måste anses central.
3. Tingsrätten har inte genomfört någon egentlig kumulationsbedömning av felen.
4. Tingsrätten har tillämpat ett felaktigt beviskrav i fråga om den ideella skadan och i domen saknas dessutom helt resonemang kring frågeställningen.
5. Tingsrätten har underlåtit att göra en fullständig prövning av de faktiska felen i förhållande till konventionsreglerna och har helt förbisett att

konventionsreglerna består av två delar, A. prövning inom skälig tid, B. tillhandahållande av effektiva rättsmedel (rättvis rättegång m.m.). Se bilaga 1.

6. Tingsrätten har (bland annat kopplat till punkt 1) gjort en felaktig bedömning av huruvida de olika påstådda felen var fel eller ej, och har heller inte gjort någon distinktion mellan faktiska och rättsliga fel.
7. Tingsrätten har underlåtit att tillerkänna Thomas Allgén ersättning för den tid han suttit i häkte trots att det i målet är ostridigt att och vilken tid han varit häktad och även ostridigt att han inte tidigare erhållit någon ersättning för detta. Ersättningen är lagstadgad och inkluderad i yrkandena.

UTVECKLING AV BAKGRUND OCH OMSTÄNDIGHETER

Omständigheterna i detta mål är omfattande både till tidsperiod och antal. För att ge Hovrätten samma bakgrundsinformation som den tingsrätten hade tillgång till, bifogas kändenas sakframställan i skrift (bilaga 2), vartill hänvisas i denna del.

Utveckling av punkt 1 (a)

Rättegångsfel gällande tingsrättens prövning av under huvudförhandlingen frånfallna fel/försummelse.

Tingsrätten har i sin dom prövat åtminstone två punkter avseende tidigare åberopade fel/försummelse, vilka kändena under huvudförhandlingen frånfallit. Detta gäller punkterna 7 och 20.

Att tingsrätten har prövat dessa fel/försummelse trots att de frånfallits av kändena kan ha två förklaringar. Antingen har tingsrätten inte varit uppmärksam under parternas sakframställningar, eller så har tingsrätten redan innan huvudförhandlingen och bevisupptagningen inletts haft en bestämd uppfattning gällande vilka av felen man avsett att godkänna. Oavsett om orsaken är det ena eller andra, eller rentav bådadera, utgör detta rättegångsfel.

Utveckling av punkt 1 (b)

Ytterligare ett rättegångsfel består i att tingsrätten, i den så noga redovisade bedömningen av de olika felen, har prövat omständigheter som inte utgör processmaterial. Såsom tingsrätten också redovisar på sidan 112 i domen frånföll svaranden under huvudförhandlingen alla från dess sida åberopade invändningar och ursäkter för de påstådda felen (skälet till detta var att svaranden underlåtit att framföra dessa omständigheter innan huvudförhandlingen hade påbörjats).

Tingsrätten har, trots avsaknad av några som helst omständigheter/rättsfakta till bestridande och/eller ursäktande av vart och ett av felen, ställt upp egna "hypoteser" – i stort sammanfallande med de av svaranden frånföllna invändningarna/ursäkterna – mot vilka man ställt de i käromålet påstådda felen.

Detta utgör naturligtvis rättegångsfel. Tingsrätten försöker i domskälen också berättiga detta förfarings sätt genom att förklara att man alltid kan ställa upp "allmänna hypoteser" om alternativa omständigheter. Resonemanget är anmärkningsvärt, ett bevisfakta kan aldrig vara självständigt utan måste naturligtvis vila mot ett rättsfakta (vilket bevisfakta är avsett att påvisa). Några rättsfakta till bestridande eller ursäktande av de olika felen omfattade dock aldrig målet och tingsrättens resonemang uppvisar en oförståelse för grundläggande processrättsliga regler.

Därtill kommer, att tingsrätten i sin bedömning av flera av de påstådda felen (i vilken del det hänvisas till den särskilda genomgången under punkt 6, bilaga 1) dessutom uttryckligen anfört att kändena inte lyckats (be)visa felet när detta ställts mot en sådan, först av tingsrätten och ex officio, uppställd "hypotes", vilket gör bedömningen än mer märklig. Hur ska kändena veta att föra bevisning om och emot sådant som de överraskas av först i domskälen?

Det förtjänar här också framhållas att den enda bevisning svaranden åberopade i målet, i form av förhör med Anders Helin, Ingegerd Westlander och Peter Wennerholm, avsåg att bestrida att det begåtts några rättsliga fel (felaktig rättstillämpning, felaktig bevisprövning m.m.). Någon egentlig bevisning till

bestridande av alla de påstådda faktiska felen fördes inte från svarandens sida. Trots detta har tingsrätten, med åberopande av vad någon av dessa tre svarandevittnen sagt till försvar av sin egen tidigare rättsliga bedömning (i tings- och kammarrätt), på flera punkter ogillat kärandens felpåstående. Att ogilla ett påstått faktiskt fel med argumentet att "*käranden* inte lyckats visa" felet, för att ett svarandevittne försvarat en tidigare rättslig bedömning i vilken det aktuella felet var en parameter, framstår som högst betänkligt ur ett processtekniskt hänseende, oavsett den fria bevisprövningen.

Det kan heller inte krävas att en tjänsteman, som tidigare prövat en rättslig fråga, inför domstol skall uttrycka ånger eller uttalat erkänna att fel begåtts, för att skadestånd skall kunna utgå på grund av felaktig myndighetsutövning. För det första är det ovanligt att en jurist/domare eller annan tjänsteman för den delen någonsin offentligt uttalar att denne gjort en felaktig bedömning, och för det andra hade ju tingsrätten här att göra en *självständig* bedömning av vad som hade varit det korrekta handlandet i detta fall. Trots detta var det också tre vittnen som uttryckte just sådan ånger och bad om ursäkt för hur "tokigt det hade blivit", ansvarige polisen Per-Åke Larsson, kriminalteknikern Jan Olsson och nämndemannen (i Stockholms tingsrätt) John-Henri Holmberg. Detta borde tingsrätten (Attunda) förstås till någon del beaktat till kärandenas fördel.

Attunda tingsrätt har dessutom bara ställt upp dessa "hypoteser" till vederläggande av käromålet, aldrig till stöd för detsamma. Ordningen är besynnerlig och ger ett intryck av att tingsrätten inte varit helt opartisk eller i vart fall inte tagit hänsyn till reglerna om åberopsbörda i tvistemål.

Utveckling av punkt 2

Det är, utan att målet tas upp på nytt, inte möjligt att utröna hur tingsrätten har resonerat i fråga om tillämpligt beviskrav. Den formulering som tingsrätten använder i kärnan av domslutet, "inte visat", vilket motsvarar *styrkt* (det vill säga full bevisstyrka), talar dock för att man har tillämpat ett alltför högt beviskrav.

Tingsrätten avslöjar till att börja med inte hur man resonerat och övervägt frågan om vilket beviskrav som ska tillämpas generellt i dylika mål eller vad man ställt för krav i det aktuella käromålet. Detta är ägnat att förvåna eftersom bevisprövningen ju är helt avgörande. Efter en mycket omfattande, detaljrik och relativt pedagogisk genomgång av vart och ett av alla de åberopade felen ger tingsrätten denna centrala fråga ett anmärkningsvärt litet utrymme vilket är bekymmersamt eftersom det ju är främst detta som borde ha utgjort den avgörande juridiska bedömningen.

Förarbeten och doktrin ger omfattande stöd för ett lättare, i vissa fall avsevärt lättare, beviskrav. Det omnämns till exempel att, om ett faktiskt fel anförs, och motparten inte tillräckligt kan ursäkta detta fel, skall anses visat. Av tingsrättens dom framgår överhuvudtaget inte huruvida rätten uppmärksammat aktuellt rättsläge i denna centrala fråga (se närmare under punkten 3). Denna punkt har också samband med punkt 1 b eftersom några invändningar eller ursäktande omständigheter aldrig åberopades av svaranden.

I denna del åberopas även rättsutlåtande av docent Mårten Schultz, [bilaga 3](#).

Utveckling av punkt 3

Tingsrätten nämner förvisso ordet kumulation i domen men har inte gjort någon egentlig prövning eller analys av vad kumulerad culpa, en helt central fråga i sammanhanget, innebär och hur detta skall tillämpas i aktuellt mål. Tingsrätten finner vid sin genomgång av felen/försummelserna gång på gång att de inte "var för sig" eller "ensamt" kan ligga till grund för skadestånd, vilket förstås bara kan utgöra ett första led när kumulerade fel har åberopats. Kumulationsprövningen av dessa fel ägnas dock inte mer än två stycken i domen, ur vilka det överhuvudtaget inte går att utläsa hur tingsrätten resonerat och hur man anser att en prövning av kumulationen ska tillämpas eller vad en kumulation leder till. Tingsrätten hänvisar helt enkelt till "kumulation med varandra på olika sätt", ett helt intetsägande resonemang. Det finns skäl att ifrågasätta tingsrättens bedömning i fråga om den skadeståndsrättsliga rättstillämpningen i denna del.

En korrekt kumulation hade, oavsett hur oansenliga vissa av felen eventuellt anses vara, tagit hänsyn till att flera mindre fel tillsammans utgör ett allvarligt fel enkom på

grund av kvantiteten. Det kan också vara så att ett visst antal "ickefel" till slut blir så många att de just mot bakgrund av kvantiteten, inte kvaliteten, blir ett fel. Det finns således ingenting som talar för att vart och ett av de påstådda felen måste ha en särskild kvalitet, så länge de är tillräckligt många för att ha genererat ett felaktigt "resultat". Tingsrätten har således berört kumulationsfrågan påfallande knapphändigt och därtill har man kommit till en slutsats som inte är förenlig med gällande rätt i kumulationsfrågor.

Det aktuella målet saknar motstycke i svensk rättspraktik, dels då det för första gången fastslagits i domstol att Staten, gentemot två enskilda, begått ett så stort antal (27 stycken) fel, dels då man trots detta inte tillerkänt de drabbade någon kompensation.

Det är kärandenas inställning att, oavsett om man anser att än fler fel faktiskt begåtts, det är fullt tillräckligt visat att redan de konstaterade felen haft sådan påverkan på den fortsatta processen mot de bägge läkarna, att de redan på grund därav är berättigade till skadestånd.

I denna del åberopas även rättsutlåtande av docent Mårten Schultz, bilaga 3.

Ytterligare en brist är att tingsrätten, som ju konstaterat 27 fel (av slutligen cirka 140 stycken åberopade vilket motsvarar cirka 19 procent), inte redogör vare sig för hur många eller för den delen vilken typ av fel som hade medfört skadeståndsansvar. En sådan bedömning som tingsrätten haft för handen borde lämpligen genomföras i två led, dels ett övervägande hur många fel som begåtts, dels ett övervägande hur många fel som hade krävts för att berättiga till ersättning. Något sådant resonemang står ej att finna. Ponera att kärandena hade åberopat 150 fel och fått igenom 50, eller åberopat 50 och fått igenom 25, vid vilken nivå vore felen att anse ha uppnått tillräcklig grad av felaktighet i det totala förloppet? Här saknas helt resonemang kring felens sammantagna omfattning. I denna del hänvisas också till punkt 6.

Utveckling av punkt 4

I målet vilar skadeståndanspråket bland annat på skadeståndslagens regler om ideell skada (personskada). Beviskravet för dylika anspråk är i vart fall, genom praxis, sänkt till "klart mer sannolikt", i vissa fall än lägre beroende på vilka invändningar som motparten åberopat. Domen tar dock inte närmare upp denna rättsliga grund och trots att kärandena sakframställningsvis särskilt utvecklade frågan om att det ideella anspråket vilade på två delar, skadeståndslagen och konventionsreglerna, tycks tingsrätten inte närmare ha prövat denna fråga.

Domen är således inte övertygande på grund av bristen på mer utvecklade rättsliga resonemang i skadestånds- och bevisprövningsfrågorna.

I denna del åberopas även rättsutlåtande av docent Mårten Schultz, bilaga 3.

Utveckling av punkt 5

Tingsrätten tycks inte ha haft insikt om att de av kärandena åberopade konventionsrättigheterna avseende "dröjsmål" omfattar två led (artikel 6 och 13). Tingsrätten har endast prövat det faktiska dröjsmålet i rent tidshänseende, gällande försenade beslut under förundersökningsstadiet, kammarrättens prövning drygt sju år senare samt de senare ogillade resningsansökningarna. Kärandena har dessutom aldrig åberopat Regeringsrättens prövning av resningsansökningarna såsom dröjsmål, utan denna omständighet var endast ägnad att påvisa att deras ideella lidande ännu fortgår (eftersom upprättelse ännu inte har uppnåtts). Här tycks tingsrätten helt ha missuppfattat käromålet, vilket egentligen är att hänföra till punkt 1 a ovan.

Tingsrätten har därmed helt förbisett att konventionsreglerna jämväl omfattar den omständigheten att lagstiftaren inte tillhandahåller effektiva rättsmedel, dels för rättelse av fel begångna inom statens maktutövning mot enskilda, dels rätten till en rättvis rättegång, vilket måste prövas inom samma ram som andra typer av dröjsmål.

Att tingsrätten i denna väl summariska prövning av konventionsrätten (tingsrätten omnämner överhuvudtaget inte konventionsreglerna eller dess innebörd) synes vara av uppfattningen att kändena har sig själva att skylla i och med upprepade resningsansökningar och denna skadeståndstalan, visar på brister vad gäller hänsyn tagen till den vedertagna skadeståndsrättsliga principen att skadelidande är skyldig att begränsa sin skada, det vill säga att företaga möjliga "räddningsåtgärder". Om någon av de bägge kändenas resningsansökningar hade beviljats skulle detta naturligtvis ha medfört att skadan, åtminstone den ideella, till viss del upphört och målet som nu är för handen hade med stor sannolikhet inte behövt initieras. Samtliga dessa åtgärder, som företagits av kändena, faller inom den skyldighet som följer av nämnda princip och som kändena således har uppfyllt. Tingsrättens resonemang uppvisar i denna del brister.

Härtill kommer att tingsrätten ifråga om konventionsreglerna inte prövat eller i vart fall inte redovisat en eventuell prövning av huruvida brottmålsprocessen mot kändena följt reglerna avseende en rättvis rättegång. Bland annat är det oklart om tingsrätten, såvitt klagandena kan utläsa ur domen, närmare har prövat huruvida principen om parternas likställdhet åtföljts i brottmålsprocessen. Tingsrätten har heller inte prövat om konventionsreglerna gällande rätten till en rättvis rättegång åtföljts i de efterföljande domstolsprövningarna till brottmålet i Stockholms tingsrätt (kammarrätten m.m.) vari kändena var parter.

Tingsrätten har heller inte närmare övervägt att den svenska skadeståndslagstiftningen måste tolkas konventionskonformt och att det därtill finns en självständig rätt till skadestånd som vilar direkt på konventionsreglerna, där någon kausalprövning inte fordras. Detta trots att frågan härom frekvent fördes på tal under målets förberedelse och att de aktuella konventionsartiklarna refererades sakframställningsvis under huvudförhandlingen. Att tingsrätten inte ens nämner konventionsreglerna eller vad dessa innebär i det aktuella målet är helt obegripligt.

Eftersom prövningstillstånd numer krävs för all annan prövning än av just underinstanserna kan inte en tingsrätt, som innan de nya rättegångsreglerna (EMR) infördes, underlåta att pröva konventionsfrågor självständigt.

I denna del åberopas även rättsutredning av Bratt & Feinsilber, bilaga 4. Överklagandet kommer i denna del att senare kompletteras med rättsutlåtande av professor Ulf Bernitz.

Utveckling av punkt 6

Till detta hör att tingsrätten vid prövningen av flera av de åberopade felen/försummelsena nyttjat resonemang och slutsatser som är direkt felaktiga och i direkt strid mot de rättsfakta som åberopats av parterna och den bevisning som framkommit i målet och under huvudförhandlingen. I vissa fall har tingsrätten underlåtit att fullfölja sina egna resonemang, vilket utmynnar i extremt vaga hänvisningar till "de omständigheter som förelåg", "situationen som förelåg" eller "övriga omständigheter" utan att det närmare anges vad som egentligen avses. Då ovan angivna skäl torde vara tillfyllest förbehåller sig klagandena rätten att sammanfatta de omfattande resonemangen i denna del i en bilaga till detta yttrande. Skälen i denna bilaga åberopas även de i dispensfrågan.

Bilagan innehåller en analys av var och en av de olika punkterna (felpåståendena) och de brister som tingsrättens resonemang och slutsatser uppvisar ([bilaga 1](#)), vissa bestående i rena rättegångsfel, andra bestående i felaktig bevisprövning. Notera att inte alla av de i tingsrätten påstådda felen överklagas.

I denna del åberopas även rättsutlåtandet av docent Mårten Schultz, [bilaga 3](#), samt utredning av psykologiprofessor P A Granhag angående sammansättningen vid konfrontationerna med fotohandlarparet [bilaga 5](#).

Attundas dom saknar också resonemang i avseendet att beviskraven ser helt olika ut för faktiska respektive rättsliga fel och det hade varit av vikt att tingsrätten åtminstone resonerat kring denna distinktion och applicerat detta på omständigheterna i just detta mål.

Ett av de mest graverande felen, som också utgjorde startskottet för en rad följdfele och ytterligare ingripanden gentemot klagandena (inte minst hela deslegitimeringsprocessen), var Stockholms tingsrätts chikanerande domskäl

(skrivningen om att de hade styckat kroppen). Med tanke på hur extremt ovanligt det är att domstolar/domare överhuvudtaget uttalar sig på dylikt sätt, att det är en allmänt accepterad och tillämpad princip i domarkåren att man undviker chikanerande domskäl och det faktum att uttalandet strider mot EKMR, har tingsrätten (Attunda) ägnat denna felpunkt förvånansvärt lite utrymme i resonemangen.

Att detta Stockholms tingsrätts extraordinära uttalande faktiskt utgjorde ett fel har tidigare föredraganden i Högsta Domstolen Göran Dufwa intygat, bilaga 6, efter att ha tagit del av domen från Attunda tingsrätt där detta istället helt slätas över. Klagandena har hävdats att den aktuella skrivningen utgjorde 1. faktiskt, 2. formellt, och/eller 3. materiellt – fel men ingenstans i domskälen framgår att Attunda prövat Stockholms tingsrätts chikanerande domskäl mot alla dessa punkter/felpåståenden.

Att Attunda tingsrätt inte går in på denna fråga mer noga är särskilt beklagansvärt eftersom vittnen hördes kring denna fråga särskilt.

Statens vittne (åberopat till bestridande av att några *rättsliga* fel förevarit i Stockholms tingsrätts prövning 1988) Ingegerd Westlander, svarade att hon såg skrivningen som en "information till allmänheten", eftersom målet var så uppmärksammat och att det var just därför Stockholms tingsrätt skrev som man gjorde. Hennes svar betraktar klagandena snarast som stöd för deras påstående att skrivningen var felaktig, särskilt eftersom syftet med brottmålsprocessen knappast är att förse allmänheten med information, vilket lagfarna domare förväntas känna till.

Även avseende kammarrättens prövning har klagandena hävdats att denna utgjorde 1. faktiskt, 2. formellt, och/eller 3. materiellt – fel, vilket inte tycks ha uppmärksammat av Attunda eftersom de inte analyserat påståendena på alla punkter.

Även i denna del berättade Statens vittne Peter Wennerholm (åberopat till bestridande av att några *rättsliga* fel förevarit i Kammarrättens prövning 1991) på frågan om varför de inte kallade någon representant för Rättsliga rådet att vittna i rättegången om legitimationerna, att "det ju inte behövdes eftersom de ju inte

använde Lindblad & Erixons slutsatser i domen". Detta svar är annorlunda, Kammarrätten kunde ju knappast redan på planeringsstadiet veta vilken utgången skulle bli eller vilka skäl domen skulle komma att innehålla och även i här anser klagandena att Peter Wennerholms svar stärker deras påstående att Kammarrätten använt sig av ett "baklängesresonemang". Tyvärr har Attunda inte närmare analyserat dessa uppgifter i ljuset av kärandenas påstående.

Peter Wennerholms svar i frågan om behovet av att höra någon representant från Rättsliga rådet borde också ha ställts mot det faktum att kammarrätten däremot gick så långt att man kallade fotohandlarfrun till personligt möte (utan de bägge läkarnas eller deras ombuds kännedom) för att säkerställa att *hon* skulle ställa upp som vittne. Kammarrättens förfarande vad gäller fotohandlarfrun är förstås märkligt i sig men ställt i relation till hur man samtidigt har hanterat frågan om Rättsliga rådets representation i rättegången blir det graverande.

Utveckling av punkt 7

I målet var ostridigt att Thomas Allgén, till skillnad från Teet Härm, inte ännu hade erhållit kompensation för häktningstiden efter den friande tingsrättsdomen. Staten har inte bestritt rätten till sådan ersättning. Ersättningsrätten till "felaktigt häktade" är lagstadgad och tiden som Thomas Allgén satt häktad är väl utredd i målet och ingår i det ideella yrkandet. Tingsrätten (Attunda) har trots detta helt förbiset att tillerkänna Thomas Allgén ersättning åtminstone för häktningstiden, vilket utgör ett förbiseende.

SAMMANFATTNING

Oavsett om det förekommit felaktig bevisvärdering och rättstillämpning har i vart fall polisens och åklagarens myndighetsutövning haft den grad av fel och försummelser med hänsyn till vad Thomas och Teet hade att räkna med att ersättning ändå skall utgå i form av skadestånd.

BEVISNING I HOVRÄTTEN

I hovrätten åberopas den skriftliga och muntliga bevisning som upptogs i tingsrätten, för enkelhets skull hänvisas till tingsrättens aktbilaga 230 (bilaga 7), där bevisuppgiften framgår av sidorna 23 ff.

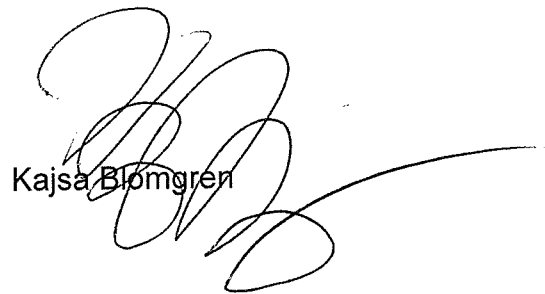
Den muntliga bevisningen åberopas i hovrätten genom uppspelning av de i tingsrätten inspelade förhören (ej omförhör).

Detta överklagande kommer även att kompletteras med rättsutlåtande av, utöver professor Ulf Bernitz, även av professor emeritus Bill Dufwa.

Stockholm den 6 maj 2010

Carl-Johan Vahlén

Kajsa Blomgren

Bilageförteckning

1. Felgenomgång (ingår i överklagandet)
2. Sakframställan i tingsrätten
3. Rättsutlåtande av docent Mårten Schultz
4. Rättsutredning Bratt & Feinsilber
5. Utvärdering av konfrontationerna (med fotohandlarparet), psykologiprofessor Pär Anders Granhag
6. Yttrande av före detta föredraganden i Högsta Domstolen, Göran Dufwa
7. Tingsrättens aktbilaga 230 "bevisning", se sid 23 ff